

The background features a light gray wall with a subtle grid pattern of rectangular panels. On either side, there are white classical columns with fluted shafts and papyrus capitals. Green ivy leaves and vines are climbing up the columns and the wall. The floor is a light beige color with a subtle diagonal line pattern.

Contextul istoric al Bibliei

Vechiul Testament

Vechiul Testament

Vechiul Testament este prima parte a **Bibliei** creștine și reprezintă un set de texte religioase și istorice sacre pentru iudaism și creștinism. El conține învățături, legi, profeții și istorii care reflectă relația dintre Dumnezeu și poporul evreu, înainte de nașterea lui Isus Hristos. Vechiul Testament este împărțit în mai multe cărți, iar structura sa poate varia ușor în funcție de tradițiile religioase (de exemplu, iudaismul, catolicismul și ortodoxia), însă conținutul și mesajul lui **Dumnezeu** este același. Pentru evrei, Vechiul Testament este echivalent cu **Tanakh**, care este compus din trei părți:

- 1.Torah** (Legea) – cele cinci cărți ale lui Moise: Geneza, Exodul, Leviticul, Numeri și Deuteronom.
- 2.Neviim** (Profeții) – care cuprinde cărțile ce relatează istoria profeților și istoria poporului evreu.
- 3.Ketuvim** (Scrierile) – o colecție de scrieri poetice și înțelepte, cum ar fi Psalmi, Proverbe, Iov și alte cărți.

În cazul **Bisericilor Creștine Evanghelice**, structura Vechiului Testament este următoarea:

Pentateuhul (Torah)

1.Geneza (Facerea) - c. 1450-1400 î.Hr.

2.Exodul (Ieșirea) - c. 1450-1400 î.Hr.

3.Leviticul - c. 1440 î.Hr.

4.Numeri - c. 1440-1400 î.Hr.

5.Deuteronomul - c. 1400 î.Hr.

Cărți istorice

6.Iosua - c. 1400-1370 î.Hr.

7.Judecători - c. 1050 î.Hr.

8.Rut - c. 1000 î.Hr.

9.1 Samuel - c. 930 î.Hr.

10.2 Samuel - c. 930 î.Hr.

11.1 Împărați - c. 560-538 î.Hr.

12.2 Împărați - c. 560-538 î.Hr.

13.1 Cronici - c. 450-430 î.Hr.

14.2 Cronici - c. 450-430 î.Hr.

15.Ezra - c. 440-400 î.Hr.

16.Neemia - c. 430-400 î.Hr.

17.Estera - c. 465-415 î.Hr.

Cărți poetice și sapiențiale

18.Iov - c. 2000-1800 î.Hr.

(tradițional), c. 700-500 î.Hr.

(contemporan)

19.Psalmi - c. 1000-400 î.Hr.

(compilație pe parcursul mai multor secole)

20.Proverbe - c. 900-700 î.Hr.

21.Eclesiastul - c. 935 î.Hr.

22.Cântarea Cântărilor (Cântarea lui Solomon) - c. 960 î.Hr.

Cărți profetice

23.Isaia - c. 740-680 î.Hr.

24.Ieremia - c. 626-586 î.Hr.

25.Plângerile lui Ieremia - c. 586 î.Hr.

26.Ezechiel - c. 593-571 î.Hr.

27.Daniel - c. 530 î.Hr.

28.Osea - c. 755-710 î.Hr.

29.Ioel - c. 835-800 î.Hr.

30.Amos - c. 750 î.Hr.

31.Obadia - c. 850-840 î.Hr.

32.Iona - c. 760 î.Hr.

33.Mica - c. 742-687 î.Hr.

34.Naum - c. 660-630 î.Hr.

35.Habacuc - c. 610-605 î.Hr.

36.Țefania - c. 630-620 î.Hr.

37.Hagai - c. 520 î.Hr.

38.Zaharia - c. 520-470 î.Hr.

39.Maleahi - c. 450-400 î.Hr.

Geneza

Cartea Geneza este prima carte din Vechiul Testament și este esențială pentru înțelegerea începuturilor creației, umanității și relației dintre Dumnezeu și oameni. Geneza este structurat în două mari părți: **primele 11 capitole**, care tratează istoria primară, și **capitolele 12-50**, care se concentrează pe istoria patriarhilor.

Capitolele 1-11: Istoria primară

- **Creația (Capitolele 1-2):** Relatarea creației lumii în șase zile și odihna lui Dumnezeu în ziua a șaptea. Crearea omului și a femeii, și grădina Edenului.
- **Căderea (Capitolul 3):** Păcatul lui Adam și al Evei și izgonirea lor din Eden.
- **Cain și Abel (Capitolul 4):** Povestea celor doi fii ai lui Adam și Evei și primul act de violență umană.
- **Genealogia de la Adam la Noe (Capitolele 5-9):** Relatarea descendenței umane și a longevității oamenilor antici. Povestea lui Noe, arca și potopul universal.
- **Turnul Babel (Capitolul 11):** Oamenii încearcă să construiască un turn care să ajungă la cer, dar Dumnezeu îi împrăștie pe toată suprafața Pământului, dându-le limbi diferite.

Capitolele 12-50: Istoria patriarhilor

- **Avraam (Capitolele 12-25):** Chemarea lui Avraam, legământul cu Dumnezeu, călătoriile și încercările sale, nașterea lui Isaac și sacrificiul lui Isaac.
- **Isaac (Capitolele 26-27):** Viața lui Isaac, legăturile familiale și binecuvântarea fiilor săi, Esau și Iacov.
- **Iacov (Capitolele 28-36):** Viața lui Iacov, fuga de Esau, visul cu scara, căsătoriile sale și lupta cu îngerul. Iacov este redenumit Israel.
- **Iosif (Capitolele 37-50):** Povestea lui Iosif, vânzarea lui în robie de către frații săi, ridicarea sa la putere în Egipt și reunirea emoțională cu familia sa în timpul foametei.

Geneza este fundamentală pentru înțelegerea originii lumii, umanității și relației dintre Dumnezeu și poporul ales. Ea stabilește temele cheie de creație, păcat, legământ și răscumpărare, care sunt esențiale pentru teologia și narațiunea biblică ulterioară.

Exodul

Cartea **Exodul** este a doua carte din **Vechiul Testament** și este fundamentală pentru înțelegerea eliberării poporului Israel din **sclavia egipteană** și a formării lor ca națiune sub conducerea lui **Moise**. Exodul detaliază nu doar evenimentele istorice, dar și introducerea Legii și a închinării la **Dumnezeu**. Începutul cărții Exodul ne introduce în Egipt, unde poporul Israel este ținut în sclavie și supus unor muncă forțată grea sub conducerea unui faraon necruțător. În acest context, Dumnezeu își alege un om special, pe Moise, care să-i conducă pe israeliți spre libertate. Moise, deși crescut la curtea faraonului, fuge în pustiu după ce omoară un egiptean care maltrata un israelit. Acolo, într-o scenă dramatică, Dumnezeu i se arată lui Moise printr-un rug aprins care nu se mistuiește și îi încredințează misiunea de a elibera poporul Său din Egipt. Întors în Egipt, Moise și fratele său, Aaron, merg la faraon pentru a cere eliberarea israeliților. Faraonul refuză și astfel încep cele zece plăgi devastatoare trimise de Dumnezeu asupra Egiptului, culminând cu moartea întâilor născuți. În urma acestei ultime plăgi, faraonul este înfrânt și permite israeliților să plece. Israelii își pregătesc plecarea în grabă și instituie sărbătoarea Paștelui, marcând eliberarea lor. Ei părăsesc Egiptul și sunt conduși de Dumnezeu printr-un **stâlp de nor** ziua și un **stâlp de foc** noaptea. Faraonul își schimbă însă decizia și trimite armata să-i captureze pe israeliți. Într-un moment spectaculos, Dumnezeu desparte **apele Mării Roșii, permițând israeliților** să treacă pe uscat și închizând apoi apele asupra armatei egiptene, distrugând-o. În drum spre Țara Promisă, israeliții traversează pustiu și se confruntă cu diverse încercări, dar Dumnezeu le oferă mană și apă din stâncă. La **Muntele Sinai**, Dumnezeu încheie un legământ cu poporul și îi oferă **Cele Zece Porunci**, stabilind legile și regulile care vor guverna viața israelită. Dumnezeu oferă instrucțiuni precise pentru construirea Tabernacolului, un loc sfânt unde El va locui printre ei. Poporul contribuie cu materiale și resurse și construiește Tabernacolul conform instrucțiunilor divine. Într-un moment de slăbiciune, israeliții își fac un idol de aur și se închină acestuia în absența lui Moise. Acesta, revenit de pe munte, mijlocește pentru popor, iar Dumnezeu le oferă iertare, dar nu fără pedepse pentru păcatul lor. În cele din urmă, israeliții își finalizează Tabernacolul și încep să se închine lui Dumnezeu acolo, pregătindu-se pentru viitorul lor în Țara Promisă. Cartea Exodul se încheie cu o imagine de speranță și de începuturi noi pentru poporul lui Dumnezeu.

Leviticul

Cartea **Leviticul** conține un set complex de legi ceremoniale, morale și sociale care sunt menite să ghideze viața poporului Israel.

Capitolele 1-7: Jertfele și ofrandele

- **Jertfa de ardere-de-tot:** Instrucțiuni despre cum să aducă jertfele de ardere-de-tot pentru a cere iertarea păcatelor și pentru a exprima devotamentul față de Dumnezeu.
- **Jertfa de cereale:** Instrucțiuni pentru jertfele de cereale ca expresie a recunoștinței.
- **Jertfa de pace:** Jertfele de pace aduc mulțumiri pentru binecuvântările primite.
- **Jertfa pentru păcat și jertfa de ispășire:** Proceduri pentru ispășirea păcatelor neintenționate și purificarea de impuritățile rituale.

Capitolele 11-15: Puritatea ceremonială

- **Alimente curate și necurate:** Instrucțiuni privind alimentele permise și interzise pentru consum.
- **Regulile de puritate:** Legi privind impuritățile rituale legate de naștere, boală și alte condiții.

Capitolul 16: Ziua Ispășirii (Yom Kippur)

- **Ritualurile de ispășire:** Instrucțiuni detaliate pentru celebrarea Zilei Ispășirii, inclusiv rolul marelui preot și jertfa animalelor pentru purificarea poporului.

Capitolele 17-26: Codul sfințeniei

- **Sfințenia vieții:** Legi care subliniază importanța sfințeniei în toate aspectele vieții, inclusiv în închinare, relațiile sexuale, și comportamentul social.
- **Legi morale și etice:** Instrucțiuni despre justiție socială, tratamentul vecinilor, și relațiile dintre oameni.
- **Binecuvântări și blesteme:** Promisiuni de binecuvântare pentru ascultare și avertizări despre consecințele neascultării.

Capitolul 27: Legăminte și daruri

- **Instrucțiuni despre voturi și daruri:** Reglementări privind legămintele și darurile făcute Domnului, inclusiv răscumpărarea persoanelor dedicate prin vot.

Numeri, Deuteronomul

Cartea **Numeri** este a patra carte din Vechiul Testament și continuă narațiunea despre poporul Israel după exodul din Egipt. Cartea își primește numele de la cele două recensăminte ale israeliților care sunt relatate în paginile sale. Aceasta descrie călătoria poporului prin pustiu, provocările întâmpinate și lecțiile spirituale și morale importante. Cartea **Deuteronomul** este a cincea carte din Vechiul Testament și este cunoscută și ca „**A doua Lege**” datorită conținutului său de reexaminare și reafirmare a legilor date de Dumnezeu poporului Israel. Aceasta este prezentată sub forma unor discursuri ale lui Moise către israeliți înainte de a intra în Țara Promisă, cu scopul de a-i îndruma și a-i încuraja să fie fideli legământului cu Dumnezeu.

Cele Zece Porunci, cunoscute și sub numele de Decalog, sunt un set de directive divine date de Dumnezeu poporului Israel prin intermediul lui Moise pe Muntele Sinai. Acestea sunt prezentate în două locuri din Biblie: Exodul 20:2-17 și Deuteronomul 5:6-21.

1. Să nu ai alți dumnezei afară de Mine: Dumnezeu cere exclusivitate în închinare, subliniind monoteismul.
2. Să nu-ți faci chip cioplit: Este interzisă închinarea la idoli sau reprezentări materiale ale divinității.
3. Să nu iei Numele Domnului Dumnezeului tău în deșert: Se referă la respectarea și reverența față de numele lui Dumnezeu.
4. Adu-ți aminte de ziua de odihnă: Sărbătorirea Sabatului și păstrarea acestei zile ca sfântă prin odihnă și închinare.
5. Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta: Respectul și onoarea față de părinți sunt fundamentale pentru viața de familie și comunitate.
6. Să nu ucizi: Interzicerea omorului și a violenței față de semenii tăi.
7. Să nu preacurvești: Fidelitatea în relațiile conjugale.
8. Să nu furi: Respectarea proprietății altora.
9. Să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui tău: Sinceritatea și onestitatea în relațiile interpersonale.
10. Să nu poftesci: Este interzisă dorința după bunurile sau relațiile care aparțin altora.

Cărțile istorice

Cărțile istorice din Biblie sunt acele cărți care prezintă evenimentele din istoria poporului evreu, de la formarea națiunii lor, până la exilul în Babilon și întoarcerea acestora în Țara Promisă. Aceste cărți oferă un cadru narativ pentru înțelegerea evoluției poporului evreu din perioada celor două regate (Israel și Iuda) și a relației lor cu Dumnezeu.

Iosua

Cartea Iosua este o poveste despre curaj, credință și cucerirea unui pământ promis. După moartea marelui lider Moise, poporul evreu are nevoie de un nou conducător, iar Dumnezeu îl alege pe **Iosua**, un om curajos și plin de credință, pentru a duce israeliții în Țara Promisă, Canaan. Povestea începe cu un apel divin către Iosua, care este încurajat să fie tare și neînfricat, promițându-i-se că Dumnezeu va fi cu el așa cum a fost cu Moise.

Înainte de a înfrunta orașele și regatele din Canaan, Iosua trimite doi spioni în Ierihon, un oraș important din Canaan, pentru a cerceta terenul. Aici, spionii sunt ajutați de Rahav, o femeie canaanită care îi ascunde și le dă informații valoroase despre oraș. Drept răsplată, ea și familia ei sunt salvați de la moarte când israeliții cuceresc Ierihonul.

Într-o dimineață, poporul evreu se pregătește să treacă râul **Iordan**, iar Dumnezeu face o minune: apele se opresc și poporul trece pe uscat, la fel ca în trecut, când au trecut Marea Roșie sub conducerea lui Moise. După ce încep să cucerească orașele din Canaan, Iosua le poruncește oamenilor să ridice un altar de pietre pentru a-și aminti de această mare minune.

Următoarea mare bătălie este împotriva orașului **Ierihon**, un oraș bine fortificat. Dumnezeu le dă israeliților o strategie neobișnuită: să înconjoare orașul timp de șase zile, iar în a șaptea zi să sune trâmbițele și să strige cu toții. Când fac acest lucru, miraculos, zidurile Ierihonului se prăbușesc și orașul este cucerit. Aceasta este prima mare victorie a lui Iosua în Canaan. La bătrânețe, Iosua adună poporul și le vorbește despre importanța rămânerii credincioși lui Dumnezeu. El le reamintește cum Dumnezeu i-a ajutat să înfrunte obstacolele și îi îndeamnă să nu se asocieze cu popoarele păgâne din jur. În fața tuturor, Iosua le cere să aleagă între a-L urma pe Dumnezeu sau a se închina altor zei. Poporul jură să rămână credincios lui Dumnezeu.

Judecători

Cartea Judecători este o poveste despre vremuri tulburi, în care poporul evreu, după cucerirea Țării Promise, se află într-o perioadă de instabilitate și haos. Deși Dumnezeu le dăduse un pământ bogat și le făcuse multe binecuvântări, israeliții se abat adesea de la calea Lui, iar țara ajunge sub stăpânirea unor popoare străine. În fiecare perioadă de dificultate, Dumnezeu ridică un **judecător**, un lider care, de obicei, era un om ales de Dumnezeu să salveze poporul din asuprirea dușmanilor și să le reamintească legământul cu El. Cartea Judecători relatează aceste perioade de război, trădare și restaurare a credinței. După moartea lui Iosua și a celor care au trăit în vremea lui, poporul evreu cade în **apostazie**. Ei uită de Dumnezeu și se închină idolilor popoarelor păgâne din jur. În loc să rămână uniți în jurul legământului cu Dumnezeu, israeliții ajung să lupte unii împotriva altora și se închină la zeii canaaniți, Baal și Astarte.

Din cauza acestei neascultări, Dumnezeu permite ca diferite popoare să îi asuprească pe israeliți. De fiecare dată când evreii suferă sub stăpânirea unor dușmani, își aduc aminte de Dumnezeu și Îl cheamă în ajutor. Iar Dumnezeu răspunde, ridicând un **judecător** care să îi elibereze. Dar după ce judecătorul moare, israeliții recad în păcat, iar ciclul se repetă. Ultimul și cel mai cunoscut judecător din această perioadă este **Samson**, un om cu o forță fizică incredibilă, dar cu o viață personală tumultuoasă. El este numit de Dumnezeu să lupte împotriva **filistenilor**, dușmanii cei mai periculoși ai israelitilor. În ciuda darurilor sale speciale, Samson are mari slăbiciuni, fiind atras de **Dalila**, care îl trădează și îl face să-și piardă puterea, tăindu-i părul. Capturat și orbit de filistenii, Samson, într-un act final de sacrificiu, rupe coloanele templului filistenilor, ucigându-i pe aceștia, dar și pe sine, aducând o mare victorie asupra inamicilor.

Cartea Judecători arată cum poporul evreu trăiește într-un ciclu continuu de păcat și restaurare. De fiecare dată când se abăteau de la Dumnezeu și ajungeau să sufere sub opresiune, Dumnezeu ridică un judecător care să-i salveze. Dar fără o conducere stabilă și fără o ascultare constantă față de Dumnezeu, Israelul rămâne într-un haos continuu, iar cărțile ce urmează vor adresa dorința de a avea un rege care să conducă națiunea spre unitate.

1 și 2 Samuel

Cărțile 1 și 2 Samuel spun povestea nașterii și ascensiunii regelui **David** și a lui **Saul**. Aceste cărți sunt pline de momente dramatice, bătălii, profeții, trădări și învățăminte despre voința lui Dumnezeu în istoria poporului evreu. Ele marchează trecerea de la perioada judecătorilor la instituirea monarhiei în Israel. La început, **Saul este un rege plin de curaj și încredere în Dumnezeu**, dar pe măsură ce timpul trece, el începe să își piardă ascultarea față de voința lui Dumnezeu. **Saul face mai multe greșeli**, dintre care una dintre cele mai mari este că, atunci când trebuie să distrugă complet poporul amalecit, el îi cruță pe câțiva dintre dușmanii poporului Israel, inclusiv pe împăratul Amalecului, **Agag**. Dumnezeu îi trimite pe Samuel pentru a-i adresa reproșuri. Samuel îi spune că ascultarea de Dumnezeu este mai importantă decât jertfele aduse, iar Saul, în loc să se pocăiască, încearcă să se justifice.

Dumnezeu îl respinge pe Saul ca rege și îi spune lui Samuel să ungă pe altcineva, pentru că Saul nu mai este vrednic de tronul Israelului. Într-o zi, **Samuel se duce la Betleem**, unde găsește pe **David**, cel mai mic dintre cei opt fii ai lui Iesei. David este un tânăr păstor, cunoscut pentru curajul său și pentru abilitatea de a cânta la harpă. Dumnezeu îl alege pe David, în ciuda faptului că fratele său mai mare pare mai înțelept și mai potrivit. Samuel îl unge pe David ca viitor rege al Israelului, dar **David nu devine rege imediat**. În schimb, el începe să își dovedească valoarea în fața lui Saul. Într-un moment tumultuos, **David înfruntă gigantul filistean Goliat**, care teroriza armata israeliților. Cu doar o praștie și cinci pietre, David îl doboară pe Goliat și salvează Israelul. Acesta devine un erou, iar Saul începe să îl privească cu invidie.

După moartea lui Saul, **David este uns rege al Iuda** și mai târziu, după o perioadă de conflicte interne, el devine rege al întregului Israel. **David este un rege curajos și înțelept**, care reîntărește unitatea poporului evreu și stabilește capitala în orașul **Ierusalim**. El aduce chivotul legământului în Ierusalim și dorește să construiască un templu pentru Dumnezeu, dar Dumnezeu îi spune că fiul său, **Solomon**, va face acest lucru. David comite o mare greșală atunci când se îndrăgostește de **Batșeba**, soția lui Urie, un soldat din armata sa. După ce o seduce, David o face să rămână însărcinată și încearcă să o acopere pe Batșeba, trimițându-l pe Urie să moară în luptă. **Profetul Natan** îl muștră pe David pentru păcatul său, iar David se pocăiește adânc. Ca urmare a păcatului său, copilul născut din relația cu Batșeba moare, dar mai târziu, David o ia pe Batșeba de soție, iar din această relație se naște **Solomon**, care va deveni viitorul rege.

1 și 2 Regi

Cărțile 1 și 2 Regi sunt continuarea poveștilor din **2 Samuel** și relatează istoria regelui Israelului, începând cu domnia lui **David**, moștenitorii săi și destrămarea regatului în două părți: **Regatul lui Israel** (la nord) și **Regatul lui Iuda** (la sud). Cărțile descriu domniile mai multor regi, succesele și eșecurile lor, conflictele dintre regate și întreaga evoluție spirituală și politică a națiunii. De asemenea, sunt prezentate viața și învățăturile unor mari **profeți** ca **Ilie** și **Elisei**.

Cartea 1 Regi începe cu **moartea lui David**, iar fiul său **Solomon** este încoronat rege al Israelului. În ciuda dificultăților, **Solomon este ales de Dumnezeu** pentru a conduce și primește darul înțelepciunii, devenind faimos pentru judecățile sale drepte. Totuși, **în ciuda înțelepciunii sale, Solomon nu rămâne complet fidel lui Dumnezeu**. Întrucât se căsătorește cu femei din popoare păgâne și permite închinarea la idoli, Dumnezeu îl avertizează că regatul va fi împărțit după moartea sa, ca urmare a acestor greșeli. După moartea lui Solomon, **regatul Israelului se împarte în două: Regatul lui Israel** (la nord), sub conducerea lui **Ieroboam**, și **Regatul lui Iuda** (la sud), sub conducerea fiului lui Solomon, **Roboam**. **Roboam refuză să asculte sfaturile bătrânilor și îi asuprește pe supușii săi**, ceea ce duce la revolta celor zece triburi din nord, care aleg ca rege pe Ieroboam.

1 și 2 Regi

Una dintre cele mai mari realizări ale domniei lui Solomon este **construirea Templului din Ierusalim**, un proiect grandios care se va dovedi crucial pentru istoria religioasă a poporului evreu. Templul este construit cu o mare atenție la detalii și la perfecțiune, și dedicarea acestuia este un moment de mare sărbătoare, unde Solomon rostește o rugăciune de mulțumire și cerere pentru binecuvântarea lui Dumnezeu asupra Israelului.

1 și 2 Regi

În această perioadă, se ridică doi profeți importanți:

• **Ilie** – Unul dintre cei mai mari profeți ai Vechiului Testament, Ilie se confruntă cu **Ahab**, un rege al Israelului, și cu **Iezebel**, soția sa, care promovează idolatria și închinarea la zeul Baal. Ilie provoacă o mare confruntare cu preoții lui Baal pe Muntele Carmel, unde Dumnezeu răspunde la rugăciunile sale printr-o minune, arzând jertfa, iar acest act aduce o mare înfrângere idolatriilor. Ilie este însă persecutat și se refugiază în pustiu, unde Dumnezeu îl hrănește și îl întărește. Ilie este urmat de **Elisei**, care va continua lucrarea sa profetică.

Israelul se destramă: După multe conflicte și decăderi morale, regatul lui Israel (la nord) ajunge să fie cucerit de **asirieni** în anul 722 î.Hr., iar poporul evreu este dus în exil. Acesta este sfârșitul Regatului Israel.

Regatul lui Iuda, condus de dinastia lui David, continuă să existe o perioadă mai lungă, dar, de asemenea, cunoaște perioade de decădere spirituală și politică. **Roboam**, fiul lui Solomon, și urmașii săi sunt influențați de păcatele idolatriei, dar există și regi buni care încearcă să restaureze închinarea la Dumnezeu. Unul dintre cei mai remarcabili regi buni ai Iudei este **Ezechia**, care, în fața amenințării imperiului asirian, se întoarce cu fața spre Dumnezeu și cere ajutorul Său. Dumnezeu răspunde, și asirienii sunt înfrânți miraculos.

Un alt rege important din Iuda este **Iosia**, care descoperă **Cartea Legii** în templu și inițiază o reformă religioasă majoră, distrugând idoli și rededicând templul lui Dumnezeu. Totuși, **după moartea lui Iosia**, regatul Iuda continuă să se degradeze spiritual și politic. În cele din urmă, **regatul Iuda este cucerit de babilonieni** sub conducerea regelui **Nebucadnețar** în anul 586 î.Hr. Ierusalimul este distrus, templul este ars, iar poporul este dus în exil, marcând sfârșitul regatului lui Iuda.

1 și 2 Cronici, Ezra

Cărțile 1 și 2 Cronici sunt o continuare a istoriei Israelului, dar dintr-o perspectivă diferită față de celelalte cărți istorice. Ele se concentrează mai mult pe regatul lui **Iuda**, descendența regelui **David** și, în special, pe **viața și domnia** lui **Solomon**, precum și pe evoluția spirituală a poporului israelit, cu accent pe **cultul religios, templu și legământul cu Dumnezeu**. Cărțile sunt, în esență, o reîntoarcere la rădăcinile spirituale ale poporului Israel și o reflecție asupra importanței ascultării de Dumnezeu.

Cartea Ezra este o poveste despre **întoarcerea evreilor din exilul babilonian** și restaurarea templului din Ierusalim. Ea se concentrează pe figura lui **Ezra**, un preot și scriitor evreu, și pe **Dumnezeu care își îndeplinește promisiunile**, ajutându-i pe evrei să se întoarcă în patria lor și să reînceapă închinarea adevărată. Povestea începe cu o **vedere generală asupra exilului babilonian**, în care poporul evreu a fost deportat în Babilon de către regele **Nebucadnețar**. După mai multe decenii de captivitate, **Cirus, regele Perției**, emite un decret prin care permite **evreilor să se întoarcă în Ierusalim** și să reconstruiască templul. Cyrus este descris ca fiind folosit de Dumnezeu pentru a îndeplini profețiile care spuneau că evreii vor reveni în țara lor. Astfel, în jurul anului **538 î.Hr.**, un prim grup de evrei, sub conducerea lui **Zorobabel**, pleacă spre Ierusalim, iar **Dumnezeu își arată grijă față de poporul Său**. Cartea **Ezra** încheie cu un moment de **renovare spirituală** în viața poporului evreu. Sub conducerea lui Ezra și a altor lideri religioși, evreii reînvie tradițiile religioase, sărbătoresc **sărbătorile biblice**, și încep să practice **lecțiile lui Moise**. În ciuda provocărilor și opozițiilor externe și interne, întoarcerea evreilor în patria lor și restaurarea templului și a închinării sunt văzute ca o lucrare a **credinței și a providenței divine**.

Neemia

Cartea Neemia povestește despre **restaurarea Ierusalimului** și a **comunității evreiești** după întoarcerea din exilul babilonian. Neemia, un slujitor al împăratului persan, se ridică ca un lider dedicat pentru a reconstrui zidurile Ierusalimului și pentru a restabili ordinea socială și religioasă printre evreii care se întorceau în orașul lor sfânt. Cartea subliniază **munca de echipă, rugăciunea, pocăința și credința** ca fundament al succesului în fața provocărilor. Totul începe în anul 445 î.Hr., când **Neemia**, care era **servitor** la curtea împăratului persan **Artaxerxes**, află de la un frate al său, **Hanani**, despre starea dezastruoasă a Ierusalimului. Zidurile cetății sunt dărâmate, iar porțile sunt distruse. Neemia este profund afectat de această veste și se **rogă lui Dumnezeu**, cerându-l îndurare și intervenție pentru poporul Său. El își exprimă **pocăința și confesiunea păcatelor** întregii națiuni, rugându-se ca Dumnezeu să deschidă o ușă de oportunitate pentru întoarcerea evreilor și reconstruirea cetății. Neemia este hotărât și nu se lasă intimidat de acești dușmani. El își mobilizează oamenii, fiecare grup lucrând la reconstrucția unei secțiuni a zidului. **Lucrările sunt continuate cu o mare dedicare**, în ciuda opoziției persistente. Dușmanii se ridică împotriva lor și încearcă să-i înfricoșeze cu amenințări de atac, dar Neemia răspunde cu curaj, spunându-le evreilor că „**Domnul nostru este cu noi**”. Pentru a se proteja de eventuale atacuri, el pune o **veghere constantă**, iar lucrătorii continuă să muncească cu **unelte într-o mână și cu arme în cealaltă**.

Zidurile sunt finalizate în **52 de zile**, un timp extraordinar de scurt, ce dovedește eficiența și unitatea poporului sub conducerea lui Neemia. Acest succes este văzut ca o lucrare a lui Dumnezeu, care a protejat și a susținut lucrarea. Cartea **Neemia** este o poveste despre **restaurare, hotărâre și ascultare de Dumnezeu**. Neemia, cu ajutorul lui Dumnezeu și al oamenilor credincioși, reînvie zidurile Ierusalimului și renaște spiritual poporul evreu.

Estera

Cartea Estera este o poveste captivantă din perioada exilului evreilor în Persia, despre curaj, înțelepciune și providența divină. Această carte descrie cum o tânără evreică, **Estera**, ajunge să devină **regina Persiei** și cum, cu ajutorul lui Dumnezeu, ea salvează poporul evreu de o **distrugere iminentă**. Este o poveste de curaj personal și de intervenție divină în fața pericolului, dar și un exemplu de **leadership feminin** în contextul unui imperiu străin. Totul începe în **capitala persană Susa**, unde regele **Ahașveroș** (cunoscut și sub numele de Xerxes I) organizează un mare banchet pentru a sărbători victoria sa. La acest banchet, regele îi cere reginei **Vasti** să vină și să se arate în fața invitaților pentru a-i impresiona cu frumusețea ei. Însă, regina refuză să vină, iar acest gest de **neascultare** îi costă locul de regină. Furios și dezamăgit de comportamentul reginei, regele Ahașveroș decide să o **depășească** și să-i aleagă o altă regină.

În urma acestui incident, este organizată o **competiție de frumusețe** pentru a alege o nouă regină. Timp de un an, tinerele din împărăție sunt pregătite și supuse unui proces de frumusețe și educație, iar **Estera**, o tânără evreică orfană, aleasă de unchiul ei, **Mardoheu**, ajunge în palatul regelui. Estera este descrisă ca o femeie **frumoasă, înțeleaptă și cuceritoare**.

În ciuda faptului că este evreică, Estera ascunde această identitate la sfatul unchiului său, **Mardoheu**, care o îndeamnă să nu dezvăluie poporul din care provine. După un an de pregătire, Estera ajunge în fața regelui Ahașveroș și, impresionat de frumusețea și grația ei, regele o alege **regină** în locul Vastiei.

Însă, în palat, se află un alt personaj, **Haman**, care este un înalt funcționar al regelui. Haman este un om **mândru, plin de ură și mângâiat de propria sa putere**. El se simte jignit de **Mardoheu**, care refuză să se închine în fața lui, și decide să răzbune această ofensa. Haman începe să comploteze pentru a **distruge toți evreii din imperiu** și îi cere regelui Ahașveroș să emită un decret prin care toți evreii să fie **ucisi** într-o anumită zi din an.

Regele Ahașveroș, fără să știe cine sunt evreii și ce înseamnă pentru Estera, aprobă decretul fără a întreba detalii. Haman își pune planul în aplicare, iar vestea despre **moartea iminentă** a evreilor ajunge la urechile lui Mardoheu. Acesta se **îmbracă în sac și se dă cu cenușă pe cap**, semn al **doliului și al disperării**, și cere ajutorul Esterei.

Estera

Mardoheu o sfătuiește pe Estera să **intervină la rege** pentru a-și salva poporul. Estera știe că a se duce înaintea regelui fără a fi chemată este o **măsură riscantă**, pentru că legea persană prevede că oricine se prezintă la rege fără invitație riscă să fie **executat**, cu excepția cazului în care regele întinde **mâna de aur**, semn al iertării. Estera este **plină de frică**, dar Mardoheu o încurajează, spunându-i că poate că a ajuns în această poziție de regină **pentru un astfel de moment**, iar dacă ea nu va acționa, Dumnezeu va găsi alt mod de a salva evreii.

În cele din urmă, Estera își înfruntă frica și ia o decizie îndrăzneată. Ea cere să fie organizat un **banchet** cu regele și cu Haman. La acest banchet, Estera îl invită pe regele Ahașveroș și pe Haman să vină din nou a doua zi la un alt ospăț. În ziua următoare, la al doilea banchet, Estera își face curaj și îi dezvăluie regelui adevărul despre Haman și planul lui malefic. Ea îi spune regelui că este evreică și că, prin decretul semnat de Haman, va fi condamnată la moarte ea și toți evreii din imperiu. **În fața acestei dezvăluiri**, regele Ahașveroș se înfurie și cere explicații lui Haman. Haman, văzând că pericolul vine asupra lui, încearcă să ceară iertare de la Estera, dar regele îl prinde într-o poziție compromițătoare și decide că Haman trebuie să fie **executat**.

Astfel, Haman este **spânzurat pe spânzurătoarea** pe care o pregătise pentru Mardoheu, iar decretul de distrugere a evreilor este anulat. În loc să fie exterminați, evreii sunt **protejați** și li se acordă dreptul de a se apăra.

Regele Ahașveroș emite un nou decret prin care le permite evreilor să se apere de orice atacuri, iar pe 13 Adar, ziua care fusese stabilită pentru masacrul lor, evreii reușesc să se apere și să își salveze viețile. În urma acestei victorii, este instituită **sărbătoarea Purim**, pentru a comemora această **salvare miraculoasă** și pentru a celebra curajul și înțelepciunea Esterei.

Profețiile

Profețiile din Biblie sunt previziuni despre evenimente viitoare, făcute de profeți inspirați de Dumnezeu, care îndeplinesc un rol important în înțelegerea planului divin pentru omenire. Multe dintre aceste profeții se referă la venirea lui Isus Hristos, la evenimente istorice majore sau la sfârșitul lumii. Una dintre cele mai semnificative serii de profeții biblice se referă la **venirea Mântuitorului**, Isus Hristos, care urma să îndeplinească misiunea de **Mântuitor al lumii**. Această profeție este prezentă în Vechiul Testament și se împlinește în Noul Testament.

• **Isaia 7:14** – *„De aceea, Domnul însuși vă va da un semn: Iată, fecioara va rămâne însărcinată și va naște un fiu, și-i va pune numele Emanuel.”*

- **Împlinirea:** În Noul Testament, în **Matei 1:23**, această profeție este citată ca fiind împlinită în nașterea lui Isus.

• **Mica 5:2** – *„Și tu, Betleem Efrata, deși ești mic între mii de Iuda, din tine va ieși Cel ce va stăpâni peste Israel, a cărui rădăcină a fost din vechime, din zilele cele mai vechi.”*

- **Împlinirea:** În **Matei 2:6**, profeția este împlinită prin nașterea lui Isus în Betleem.

• **Isaia 9:6-7** – *„Căci un copil ni s-a născut, un fiu ni s-a dat, și domnia va fi pe umerii lui. Îi vor da numele: Minunat, Sfetnic, Dumnezeu tare, Părintele veșnicilor, Domn al păcii.”*

- **Împlinirea:** Se referă la Isus Hristos, care este numit în Noul Testament „**Fiul lui Dumnezeu**”

Profețiile

Multe dintre profețiile Vechiului Testament se referă la suferințele și moartea lui Isus, care au fost împlinite în detaliu în Noul Testament.

• **Isaia 53:3-5** – *„Disprețuit și părăsit de oameni, om al durerii, obișnuit cu suferința. Era ca unul de care îți ascunzi fața; disprețuit, și noi nu l-am socotit.”*

- **Împlinirea:** Această profeție este împlinită în **Matei 27** și **Ioan 19**, unde Isus este disprețuit și respins de oamenii din jurul Său.

• **Zaharia 12:10** – *„Voi turna peste casa lui David și peste locuitorii Ierusalimului un duh de îndurare și de rugăciune. Vor privi la Mine pe Care L-au străpuns, și vor plânge pentru El ca pentru un singur fiu și se vor tângui pentru El ca pentru un întâi născut.”*

- **Împlinirea:** În **Ioan 19:37**, evanghelistul menționează că Isus a fost străpuns cu sulița pe cruce, iar aceasta este o împlinire a acestei profeții.

• **Psalzii 22:16-18** – *„Căci câinii mă înconjoară; adunarea celor răi mă înconjoară, mi-au străpuns mâinile și picioarele. Pot număra toate oasele mele; iar ei privesc și se uită la mine. Își împart hainele mele între ei și își trag la sorți cămașa mea.”*

- **Împlinirea:** Aceasta se referă la crucificarea lui Isus, descrisă în **Ioan 19:23-24**, când soldații romani își împart hainele lui Isus.

Tradiții și obiceiuri din vremea Vechiului Testament

Tradițiile și obiceiurile evreiești din Vechiul Testament au avut o importanță deosebită în viața spirituală și socială a poporului evreu, fiind instituite de Dumnezeu prin intermediul Legii date lui Moise și a învățăturilor religioase. Aceste obiceiuri și tradiții reflectau credința, respectul pentru Lege și dorința de a trăi în armonie cu voința divină. Multe dintre ele sunt încă păstrate și astăzi în cadrul religiei iudaice.

Una dintre cele mai fundamentale tradiții evreiești din Vechiul Testament este **păzirea zilei de sabat**, care era o zi de odihnă dedicată lui Dumnezeu, în care muncile obșnuite erau interzise.

- **Geneza 2:2-3** – „Și în ziua a șaptea Dumnezeu a sfârșit lucrarea pe care o făcea și a odihnit în ziua a șaptea de toată lucrarea Lui. Dumnezeu a binecuvântat ziua a șaptea și a sfințit-o, pentru că în ea S-a odihnit de toată lucrarea Lui pe care o făcuse.”
- **Exodul 20:8-10** – „Adu-ți aminte de ziua de odihnă, ca să o sfințești. Șase zile să lucrezi și să-ți faci toată lucrarea, dar ziua a șaptea este ziua de odihnă închinată Domnului Dumnezeului tău.”

Sabatul începe vineri seara și se încheie sâmbătă seara. Evreii sunt încurajați să se abțină de la muncă și să petreacă această zi în rugăciune, odihnă și comuniune cu familia. În mod tradițional, familia se adună pentru o masă specială, iar în multe case, **lumânările de sabat** sunt aprinse înainte de începerea serii de vineri.

Tradiții și obiceiuri din vremea Vechiului Testament

Sărbătoarea **Pesach** comemorează **Exodul** din Egipt, când evreii au fost eliberați din robia faraonului, prin intervenția divină. În Vechiul Testament, această sărbătoare este marcată prin **sacrificarea mielului pascal** și **împărtășirea unui ospăț special** în care se mănâncă miel, azime (pâine nedospită) și ierburi amare.

- **Exodul 12:1-14** – „Aceasta va fi pentru voi o zi de pomenire; veți sărbători sărbătoarea aceasta ca o sărbătoare pentru Domnul... Mielul să fie fără pată, un miel de un an, un miel sau o iedă... Să luați din sângele lui și să ungeți ușorii ușii și pragul casei...”

Pesach durează șapte zile și este o perioadă de **curățare rituașică**, iar evreii își amintesc de eliberarea lor din Egipt, în timp ce recunosc intervenția divină în istoria lor.

Sărbătoarea **Sukkot** este o sărbătoare de recunoștință pentru recoltele adunate și un moment de comemorare a rătăcirii poporului evreu prin deșert, când au locuit în corturi temporare. Evreii construiesc **sukkah** (corturi) în curțile lor și petrec timp în ele pe durata sărbătorii.

- **Leviticul 23:42-43** – „Veți locui în corturi timp de șapte zile. Toți cei născuți în Israel vor locui în corturi, pentru ca să știe neamul vostru că Eu am făcut să locuiască în corturi pe copiii lui Israel, când i-am scos din țara Egiptului. Eu sunt Domnul Dumnezeu vostru.”

Sukkot este și o sărbătoare a recunoștinței pentru **recolte** și se încheie cu o mare **adunare religioasă**, numită „**Simhat Torah**”, în care este sărbătorită învățătura Torii.

Viața cotidiană din vremea Vechiului Testament

Oamenii din Israelul antic trăiau într-o societate complexă, structurată pe baza unor tradiții religioase, politice și economice specifice regiunii și perioadei istorice în care trăiau. Acestea variau de-a lungul secolelor, dar în linii mari, putem descrie viața lor în contextul vechii Israelite, mai ales în perioada regatelor unite și divizate, care au existat între aproximativ 1200 î.Hr. și 586 î.Hr.

Majoritatea oamenilor trăiau în locuințe simple, construite din piatră, cărămidă de lut sau lemn. Acestea erau adesea formate dintr-o singură cameră, cu un acoperiș plat. Casele aveau adesea o curte interioară și un loc de gătit. Fermele și gospodăriile erau răspândite în zone rurale, iar orașele, cum ar fi Ierusalim și Samaria, erau centre de comerț și viață politic.

Dieta israelită era bazată pe agricultură și creșterea animalelor. Pâinea, vinul, uleiul de măsline, legumele și fructele erau alimente de bază. Carnea de ovine și caprine era frecvent consumată, iar peștele era mai puțin obisnuit, exceptând zonele apropiate de marea Mediterană sau de Marea Galileii.

Oamenii **purtau haine simple**, confecționate din lână sau in. Bărbații își acopereau capul cu un turban sau o pălărie, iar femeile aveau veșminte mai complexe, adesea cu broderii. În perioada biblică, haina unui bărbat putea să fie și semn al statutului său social sau al credinței.

Majoritatea oamenilor trăiau din **agricultură**: cultivau grâu, orz, smochine, struguri, măsline și alte produse. De asemenea, îngrijirea turmelor de oi și capre era o activitate esențială. În zonele urbane, meșteșugurile, comerțul și administrarea erau importante.

Familia era nucleul societății israelite, iar căsătoria era văzută ca o instituție sacră. Bărbații aveau autoritate asupra gospodăriei, iar femeile, deși aveau un statut mai puțin vizibil în public, erau responsabile de administrarea casei și a copiilor. Copiii erau educați conform legilor și tradițiilor religioase, învățând despre Torah și istoria poporului lor.

Lucruri interesante despre Biblie

- Biblia este cea mai tradusă carte din lume, fiind disponibilă în **peste 3.000 de limbi** (inclusiv în limbi rare și minoritare). De asemenea, întregul text biblic a fost tradus în aproximativ **700 de limbi**. Traducerea Bibliei a jucat un rol esențial în dezvoltarea limbilor și culturilor în multe regiuni ale lumii.
- Biblia a fost cartea care a favorizat alfabetizarea întregii lumi
- Biblia nu este o singură carte, ci o **colecție de 66 de cărți** scrise pe parcursul a **aproape 1.500 de ani** (de la aproximativ 1400 î.Hr. până în jurul anului 100 d.Hr.). Ea cuprinde **istoria, poezii, profetii, învățături morale și scrisori** adresate diferitelor comunități. În plus, aceste cărți au fost scrise de peste **40 de autori** diferiți, de-a lungul mai multor epoci istorice, de la regi și profeți, la pescari și medici.
- Biblia este împărțită în două părți principale: **Vechiul Testament** (care conține 39 de cărți) și **Noul Testament** (care conține 27 de cărți). Vechiul Testament se concentrează pe istoria poporului evreu și legea lui Dumnezeu, în timp ce Noul Testament povestește despre viața și învățăturile lui **Isus Hristos** și despre învățăturile apostolilor.
- Biblia a fost scrisă inițial în trei limbi principale: **ebraica** (pentru Vechiul Testament), **aramaica** (folosită în anumite părți ale Vechiului Testament și în unele părți din Noul Testament) și **greaca** (pentru Noul Testament). Aceste limbi reflectă diverse culturi și contexte istorice și au avut un impact major asupra limbii și literaturii în toate colțurile lumii.

Bibliografie

- Patterson, Dorothy Kelly, Kelley, Rhonda Harrington, *Biblia pentru femei*, București, Editura Societății Biblice Interconfesionale din România, 2019
- Stanford, Peter, *50 de idei pe care trebuie să le cunoști despre RELIGIE*, București, Editura LITERA, 2020
- Josephus, Flavius, *Antichitățile iudeilor, CĂRȚILE I-X DE LA FACEREA LUMII PÂNĂ LA CAPTIVITATEA BABILONIANĂ*, București, Editura Hasefer
- Vos, F., Howard, Obiceiuri și Tradiții din Vremurile Biblice, Oradea, Editura Casa Cărții, 2021

Autor: **Ivan Minodora**

Studentă a Universității din Craiova

Facultatea de Științe Sociale

Specializarea **Istorie**